

Utbildningsinspektion i Sjökarbyskolan, förskoleklass, grundskola 1-5 och obligatorisk särskola

Inledning

Skolinspektionen (tidigare Skolverket) har granskat verksamheten i Österåkers kommun och besökt Sjökarbyskolan den 4 och 6 mars 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen vilket framgår av Skolinspektionens beslut. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Sjökarbyskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Sjökarbyskolan intervjuades skolledning, lärare, elevvårdspersonal, elever och föräldrar till elever. Inspektörerna gjorde verksamhetsbesök i förskoleklasserna, grundskolans årskurs 1-5 och i den obligatoriska särskolan. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Sjökarbyskolan	Antal elever
Grundskola	272
Förskoleklass	51
Obligatorisk särskola	15

Källa: Skolans egna uppgifter

Sjökarbyskolan ligger i Österåkers kommun, i utkanten av Åkersberga. Skolan byggdes 1977. I Sjökarbyskolan finns två förskoleklasser, grundskola årskurs 1-5 och obligatorisk särskola innehållande två grundsärskoleklasser. Lärare och elever är indelade i tre arbetslag.

Helhetsbedömning

Sjökarbyskolan bedriver en verksamhet som till stora delar fungerar väl. Lärarna integrerar frågor om normer och värden i sin dagliga undervisning. Enligt inspektörernas uppfattning resulterar arbetet i att eleverna upplever att de är trygga och trivs. Att särskolan finns i skolan och samarbetar med grundskolan främjar också, enligt inspektörerna, arbetet med att utveckla elevernas förståelse för olikheter och respekt för alla människors lika värde.

I temaarbeten ges utrymme för olika kunskapsformer. Inspektörerna ser flera goda exempel på varierade arbetssätt och arbetsformer och många av de elever inspektörerna möter ger uttryck för nyfikenhet och lust att lära. I skolan finns också utarbetade rutiner för att identifiera och ge särskilt stöd till de elever som är i behov av detta. Dock bedömer inspektörerna att undervisningen i större utsträckning bör anpassas till varje elevs förutsättningar och behov samt att åtgärdsprogrammen måste ta sin utgångspunkt i de nationella målen.

Vad gäller skolans arbete med att tillgodose elevernas tillgång till utbildning finns enligt inspektörernas bedömning en del brister som måste åtgärdas i ämnena hem- och konsumentkunskap, svenska som andraspråk och elevens val.

Vidare bedömer inspektörerna att skolans systematiska uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat måste utvecklas. Slutligen behöver kvalitetsarbetet förbättras och kvalitetsredovisningen måste utvecklas på ett flertal punkter. Exempelvis bör måluppfyllelsen i samtliga ämnen analyseras och redovisas.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan upprättar inte åtgärdsprogram för alla elever som behöver särskilt stöd (5 kap. 1 § grundskoleförordningen och 5 kap. 1 § särskoleförordningen).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever samt 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med likabehandlingsplanen).
- Hem- och konsumentkunskap anordnas inte så att eleverna ges möjlighet att nå de nationella målen i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).
- Elevens val erbjuds inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

- Beslut om anpassad studiegång fattas inte i enlighet med förordningen (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3, 3 a, 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolans arbete med individuella utvecklingsplaner bör förbättras
- Elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt eget lärande bör förbättras.
- Samarbetet mellan förskoleklassen, fritidshemmet och grundskolan bör förbättras.
- Undervisningen bör i större utsträckning anpassas till varje elevs behov och förutsättningar.
- Åtgärdsprogrammen bör utvecklas så att planerade åtgärder tydligare kopplas till nationella mål.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *ansenlig avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Nedan visas statistik för de nationella ämnesproven i årskurs 5.

Tabell. Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen elever (%) som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Sjökarbyskolan. Dessutom anges andel elever som bedömts uppnått målen totalt i kommunen.

	Sjökarbyskolan		Österåkers kommun	
Ämne	År 2006	År 2007	År 2006	År 2007
Svenska	83	89	93	95
Engelska	81	91	90	93
Matematik	79	86	88	92

Källa: Skolans och kommunens egna uppgifter.

Kommentar:

I författningarna anges att skolan har ansvar för att eleverna inhämtar nödvändiga kunskaper i enlighet med målen i läroplanen och de nationella kursplanerna. De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 används bland annat för att lärare ska ges stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, matematik och engelska.

Ovanstående tabell visar att resultaten i Sjökarbyskolan har förbättrats år 2007 jämfört med år 2006. I skolan saknas dock en sammanställning av måluppfyllelsen gentemot kursplanernas mål att uppnå i samtliga ämnen i årskurs 5. (se avsnitt 3.3).

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framtätsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Enligt författningarna åligger det skolan att följa upp elevernas resultat i förhållande till de nationella kursplanerna. Inspektörerna bedömer sammantaget att området *Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultaten* är av god kvalitet.

Denna bedömning grundar sig framför allt på att lärarna i Sjökarbyskolan systematiskt följer upp elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen framför allt med stöd av skolans så kallade kunskapsböcker, som används både inom särskolan, förskoleklassen och grundskolan. De enskilda elevernas kunskaper dokumenteras i förhållande till skolans lokala konkretiseringar av kursplanernas mål i alla ämnen. Kunskapsböckerna används under utvecklingssamtalen för att belysa elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen. Intervjuade föräldrar uppger att de får information om elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. Inspektörerna noterar dock att lärarna använder kunskapsböckerna på olika sätt och i varierande omfattning. I förskoleklassen används kunskapsböckerna för att beskriva elevernas sociala och kognitiva utveckling. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att eleverna i förskoleklassen inte omfattas av målen att uppnå som finns angivna i grundskolans kursplaner och att det istället är läroplanens mål att sträva mot, och därmed verksamhetens inriktning, som skall utvärderas.

Inom nedanstående område bedömer inspektörerna att behov av förbättringsinsatser finns.

Individuell utvecklingsplan

Enligt grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Se vidare i Skolverkets ”Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner”. Inspektörerna har tagit del av några exempel på individuella utvecklingsplaner från grund- och särskolan och bedömer att dessa bör utvecklas så att skolans insatser tydligare framgår med utgångspunkt i nationella mål. Inspektörerna bedömer därmed att arbetet med de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras.

1.3 Bedömning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling,
- om lärarna vid bedömning utgår från de nationella målen
- Bedömning av området Bedömning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att skolans arbete inom området är av god kvalitet. Intervjuade lärare uppger att de använder sig av skolans skriftliga konkretiseringar av de nationella kursplanerna i alla ämnen som underlag för bedömning. Vidare följs elevernas kunskapsutveckling upp, från förskoleklassen till och med årskurs 5, med hjälp av diagnoser i språkutveckling, läsning, skrivning och matematik. Inspektionen visar också att bedömningsdiskussioner, bland annat i syfte att skapa en gemensam bas för att bedöma elevernas kunskapsutveckling, förs med lärare såväl inom skolan som med närliggande skolor i kommunen.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektionen visar att lärarna överlag strävar efter att integrera kunskaper i olika former, såsom fakta, färdighet, förståelse och förtrogenhet i undervisningen. I de temaarbeten som skolan arbetar med ges utrymme för de olika kunskapsformerna. Varje temaområde är tydligt kopplat till något eller några mål i kursplanerna.

Vidare strävar lärarna efter att varje elev ska utveckla nyfikenhet och lust att lära samt lära sig att lyssna och diskutera. Inspektionen visar dock att det varierar i vilken omfattning lärarna inriktar sin undervisning mot läroplanens och kursplanernas

mål att sträva mot. Denna variation finns inom såväl särskolan som grundskolan. Enligt inspektörerna kan lärarnas arbete med att inriktar sin undervisning mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot utvecklas.

Sjökarbyskolans elever ges möjlighet till inflytande över skolans verksamhet i stort, främst genom klassråd och elevråd. Eleverna får därigenom kunskap om demokratis principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

I förskoleklasserna utgör utforskande, nyfikenhet och lust att lära en grund för lärandet. Förskolans pedagogik ges stort utrymme i verksamheten och verksamheten anpassas till barnens erfarenheter, intressen och behov. Vidare ges eleverna i förskoleklassen möjligheter att utveckla sina förmågor i såväl matematik som grundläggande läs- och skrivinlärning.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att behov av förbättringsinsatser finns.

Inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet

I läroplanen uttrycks att eleverna ska få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Elevernas möjligheter att välja arbetssätt och delta i planeringen av undervisningen varierar överlag i Sjökarbyskolan och är beroende av vilka lärare eleverna har. Några lärare diskuterar kontinuerligt val av arbetssätt och undervisningens innehåll med eleverna och ger dem möjligheter att bidra med synpunkter och förslag. Flertalet lärare utgår dock företrädesvis från sin egen planering alternativt följer strikt den arbetsgång som anges i olika läromedel. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolan bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt eget lärande.

Övergång och samverkan

Enligt läroplanen ska samarbetet mellan förskoleklassen, fritidshemmet och grundskolan utgå från de nationella och lokala mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet. Syftet är bland annat att skapa bättre förutsättningar för barns lärande genom arbete i arbetslag där de olika förskole- fritidshems- och skolkulturerna möts. I Sjökarbyskolan har ett arbete för att förbättra samarbetet mellan olika verksamhetsformer påbörjats. Dock behöver arbetet ytterligare utvecklas så att de erfarenhets - och kunskapsutbyte som läroplanen påbjuder omsätts i verksamheterna. Inspektörerna bedömer att arbetet bör förbättras, särskilt vad gäller samarbetet med fritidshemmet.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt läroplanen ska undervisningen utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver för att nå målen för utbildningen. Rektorn uppger att det framför allt är de elever som riskerar att inte nå målen i svenska, engelska och matematik som ges särskilt stöd. Särskilt stöd ges i form av elevassistenter eller handledning till lärare och ges såväl inom klassens ram som enskilt av speciallärare.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att behov av förbättringsinsatser finns respektive att kraven i gällande bestämmelser inte uppfylls.

Individanpassad undervisning

I läroplanen uttrycks att undervisningen ska anpassas till varje elevs behov och förutsättningar, samt organiseras och genomförs så att undervisningen tar sin utgångspunkt i elevernas bakgrund, erfarenheter och kunskaper. I Sjökarbyskolan organiseras eleverna ibland i små grupper för att möjliggöra anpassning av undervisningen till elevernas behov och förutsättningar. Inspektörernas intervjuer, samtal och observationer tyder dock på att arbetet med individanpassning är av skiftande kvalitet och varierar mellan enskilda lärare. Det varierar såväl i grundskolan som i särskolan, i vilken grad lärarna exempelvis anpassar läromedel och undervisningsmetoder till elevernas behov. Inspektörerna bedömer därför att skolans undervisning i större utsträckning bör anpassas till varje elevs behov och förutsättningar.

Åtgärdsprogram

Enligt grund- och särskoleförordningen ska rektorn se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Inspektörernas bedömning är de åtgärder som planeras i åtgärdsprogrammen tydligare bör kopplas till de nationella målen. Vidare bör det klart framgå hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Inspektörerna bedömer således att skolan bör förbättra åtgärdsprogrammen i dessa avseenden.

För särskolans elever upprättas åtgärdsprogram som är kopplade till sociala mål. Däremot upprättas inte åtgärdsprogram för de elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd för att uppnå målen enligt kursplanernas kunskapsmål. För dessa elever skrivs i stället de planerade åtgärderna in i elevens individuella utvecklingsplan, vilket inte är godtagbart. Inspektörerna bedömer att skolan måste upprätta åtgärdsprogram för alla elever som är i behov av särskilt stöd.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Sjökarbyskolan har ett väl fungerande värdegrundsarbete och personalen arbetar målmedvetet för att förbättra elevernas trivsel och trygghet. Lärarna integrerar frågor om normer och värden i sin dagliga undervisning. Enligt inspektörernas observationer och uppgifter från elever, skolläda och lärare, bemöter eleverna varandra med respekt och det råder arbetsro i skolan. Redan i förskoleklassen får barnen exempelvis lära sig att det är viktigt att säga nej när någonting känns fel samt hur man ska vara för att vara en bra kompis. I intervjuer framkommer att trots att skolan arbetar aktivt med att motverka trakasserier, finns det tendenser till trakasserier i omklädningsrummen i samband med idrotten samt i skogen. Inspektionen visar att skolan har rutiner för vad som ska göras om kränkningar inträffar. Vidare visar inspektionen att lärarna uppmärksammar och vidtar åtgärder vid eventuella tendenser till kränkande behandling. Inspektörerna vill påpeka vikten av att skolan kartlägger verksamhetens behov och att redovisning av åtgärder utifrån kartläggningen ligger till grund för skolans likabehandlingsplan.

Inom nedanstående område bedömer inspektörerna att kraven i gällande bestämmelser inte uppfylls.

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska det finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Likabe-

handlingsplanen ska utgå från en aktuell kartläggning av den egna verksamheten, vidtagna åtgärder ska redovisas och planen ska ses över och följas upp varje år. Vidare ska rektorns ansvar framgå av planen. Enligt en särskild förordning omfattar skyldigheten också att planen ska arbetas fram, följas upp och ses över under medverkan av elever.

Inspektörerna har tagit del av Sjökarbyskolans likabehandlingsplan och bedömer att planen i vissa avseenden uppfyller lagens krav på en sådan plan. Planen har utarbetats av skolans personal och beskriver bland annat skolans förebyggande arbete. Inspektörerna bedömer dock att likabehandlingsplanen måste utvecklas. Planen bör tydligare utgå ifrån en kartläggning av verksamhetens behov och redovisa åtgärder utifrån denna kartläggning. Vid utvecklandet av planen måste skolan även beakta författningskravet på elevers delaktighet. Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området inte är av godtagbar kvalitet. Denna bedömning grundar sig på att skolan inte erbjuder hem- och konsumentkunskap, svenska som andraspråk och elevens val på det sätt som författningarna anger.

Inom nedanstående område bedömer inspektörerna att kraven i gällande bestämmelser inte uppfylls.

Skolan tar emot elever enligt bestämmelserna

Enligt skollagen ska barn som bedöms inte kunna nå upp till grundskolans kunskapsmål därför att de är utvecklingsstörda tas emot i särskolan från och med höstterminen det kalenderår barnet fyller sju år. Finns det önskemål från vårdnadshavare om att ett barn skall tas emot i särskolan kan detta beviljas från och med höstterminen det året barnet fyller sex år, under förutsättning att vårdnadshavarna begär det och förutsättningar för mottagande för övrigt är uppfyllda.

Vid tidpunkten för inspektörernas besök i Sjökarbyskolan finns en elev mottagen i särskolan. Beslut om mottagande i särskolan för eleven saknas dock. Inspektörerna bedömer att mottagande i särskolan, utan att ovanstående är uppfyllt strider mot författningarna och måste åtgärdas.

Garanterad undervisningstid

I grundskolans kursplaner finns mål som eleverna ska ha uppnått i de olika ämnena efter femte skolåret. I Sjökarbyskolan anordnas inte någon möjlighet för eleverna att uppnå målen i ämnet hem- och konsumentkunskap. Ämnet finns inte heller angivet i de underlag skolan använder inför utvecklingssamtalen. Att eleverna inte ges möjlighet att nå de nationella kursplanernas mål att uppnå i ämnet är enligt inspektörernas bedömning inte i enlighet med författningarnas krav och måste åtgärdas.

I Sjökarbyskolan anger såväl skolledning som lärare att några elever har behov av undervisning i svenska som andraspråk. Undervisningen i svenska som andraspråk erbjuds dock inte som ett eget ämne utan ges enbart som stöd i undervisningen i svenska. Inspektionen visar också att skolan inte ger elever och föräldrar tillräckligt tydlig information om skillnaden mellan ämnena svenska och svenska som andraspråk. Inspektörerna vill i sammanhanget framhålla att svenska som andraspråk är ett eget ämne med egen kursplan och att ämnet ska anordnas i stället för undervisning i svenska för de elever som behöver det. Rektorn är den som ska besluta om undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för en elev. Inspektörerna bedömer att undervisningen i svenska som andraspråk måste anordnas på ett sådant sätt att det uppfyller författningarnas krav.

Valmöjligheter

Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen ska syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. I Sjökarbyskolan anordnades inte elevens val enligt grundskoleförordningen. Inspektörerna bedömer därför att skolan måste åtgärda detta.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utveckling och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Personalens utbildning och kompetens sammantaget är av god kvalitet. Bedömningen grundar sig på att bedömningsområdet är i överensstämmelse med författningarnas krav.

Inspektionen visar att lärarna på Sjökarbyskolan har utbildning för den undervisning de bedriver. Officiell statistik från Skolverket visar att alla lärare i Sjökarbyskolan skola hade pedagogisk högskoleexamen läsåret 06/07. Den genomsnittliga siffran för Österåkers kommunala skolor var under samma tidsperiod 79 procent och för rikets kommunala skolor 86 procent.

Vidare framkommer att rektorn genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt och att kompetensutveckling i första hand erbjuds utifrån skolans behov. Exempelvis har skolan genomfört kompetensutveckling om kreativa läroprocesser och gemensamma synsätt på bedömningar. Vidare har så kallade pedagogiska kvällar initierats för att personalen ska få möjlighet att föra pedagogiska diskussioner.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Ledningen för Sjökarbyskolan består av rektorn samt ett antal arbetslagsledare med ansvar för att leda arbetet i sina arbetslag. Ansvarsfördelningen mellan rektorn och utbildningsledarna uppfattas av personalen som tydlig. Rektorn har också huvudansvaret för särskolan. Inspektionen visar att rektorn leder verksamheten på ett bra sätt samt verkar för att den utvecklas mot bättre måluppfyllelse i förhållande till nationella mål. Såväl personal som föräldrar och elever uppfattar rektorn som väl informerad om vad som händer dagligen i skolan.

Det ovan nämnda till trots bedömer inspektörerna att området Rektors ansvar är av mindre god kvalitet. Detta är en samlad bedömning som framför allt grundar sig på att rektorn inte tar tillräckligt ansvar för uppföljning och utvärdering av elevernas samlade kunskapsresultat. Rektorn bedöms inte heller säkerställa att alla elever som har ett annat modersmål än svenska, får läsa svenska som andraspråk. Andra områden där rektorns ansvarstagande bör stärkas gäller elevernas möjligheter att uppnå kursplanernas mål i samtliga ämnen liksom formella beslut för de elever där en anpassning av timplanen görs.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att behov av förbättringsinsatser finns respektive att kraven i gällande bestämmelser inte uppfylls.

Rektorns ansvar för uppföljning av skolans resultat

De nationella kursplanernas mål att uppnå anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska ha uppnått i årskurs 5 respektive 9. Elevernas resultat i samtliga ämnen i dessa årskurser utgör därmed ett viktigt underlag för en analys av skolans resultat. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå. I Sjökarbyskolan saknas en sammanställning av måluppfyllelsen gentemot kursplanernas mål att uppnå i samtliga ämnen i årskurs 5. Mot denna bakgrund bedömer inspektörerna att rektorn på Sjökarbyskolan måste ta ett större ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5. (se avsnitt 1.1).

Rektors beslutsfattande

Enligt grundskoleförordningen åligger det rektorn att fatta beslut i enlighet med författningarna. Inspektionen visar att det förekommer att elever i Sjökarbyskolan inte läser alla kursplaneämnen utan istället har anpassad studiegång. Dock saknas formella beslut om anpassad studiegång för de aktuella eleverna. Inspektörerna bedömer att detta inte är i enlighet med grundskoleförordningen, varför skolan måste åtgärda detta.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Kvalitetsarbete är av mindre god kvalitet. Denna bedömning grundar sig främst på kvalitetsredovisningens brister men även på att kvalitetsarbetet generellt bör förbättras.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att behov av förbättringsinsatser finns respektive att kraven i gällande bestämmelser inte uppfylls.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt läroplanen behöver undervisningsmålen ständigt omprövas, resultaten följas upp och utvärderas och nya metoder prövas och utvecklas. En kvalitativ utveckling av skolan förutsätter att uppföljningar och utvärderingar kontinuerligt genomförs och systematiskt används genom att resultaten analyseras i förhållande till de nationella målen för utbildningen.

Sjökarbyskolans systematiska kvalitetsarbete är till stor del uppbyggt kring de enskilda arbetslagens arbetslagdeklarationer som revideras årligen. I dessa beskrivs lärarnas pedagogiska grundsyn, kunskapssyn och utvecklingsområden. Vidare utgör den årliga undersökningen av föräldrars, elevers och personals nöjdhet underlag för kvalitetsarbetet. Utöver detta är skolans systematiska arbete med utvärdering och analys av verksamhetens resultat i förhållande till de nationella målen begränsat. Exempelvis görs ingen analys av skolans kunskapsresultat och några förslag till prioriterade utvecklingsområden för att förbättra måluppfyllelsen preciseras inte heller. Inspektörerna bedömer därför att skolans systematiska kvalitetsarbete bör förbättras.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, kommunalt driven förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en be-

dömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. I förordningen ställs krav på elevers och personals delaktighet i arbetet med kvalitetsredovisningen. Även elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Det ställs också krav på att uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska redovisas i kvalitetsredovisningen.

Sjökarbyskolans kvalitetsredovisning utgår i huvudsak från en undersökning av föräldrars, elevers och personals nöjdhet i områden som exempelvis inflytande, kunskaper och färdigheter, normer och värden samt nöjd personal och personalhälsa. Syftet med en kvalitetsredovisning är att redovisa och bedöma skolans resultat i förhållande till nationella mål. Nöjd personal och personalhälsa är dock områden som inte ryms inom de nationella målen. Inspektörerna ställer sig tveksamma till att skolan överlåter så mycket av bedömningar av måluppfyllelse och grund för utvecklingsarbete till föräldrars, elevers och lärares nöjdhet i en enstaka enkät. Enkäten kan, enligt inspektörernas bedömning, endast utgöra en del av ett regelbundet och systematiskt uppföljningsarbete. Vidare är kvalitetsredovisningen skriven så att den svårligen kan förstås av intressenter utanför skolan, bland annat refereras ofta till ett så kallat "cockpitvärde" utan att vidare förklaringar ges. Slutligen måste elever involveras i arbetet med skolans kvalitetsredovisning och en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan måste finnas med i kvalitetsredovisningen. Sammantaget bedömer inspektörerna att kvalitetsredovisningen är bristfällig och uppfyller inte förordningens krav.

Stockholm 2008-10-21

Bellita Torén

Lars Svensson

Pia-Lotta Sahlström